

Текст неофіційного перекладу рішення:

Обставини справи

Справа стосувалася тверджень заявника про зловживання службовим становищем працівниками поліції під час затримання, а також проведення його освідування. За офіційною версією подій, 27 вересня 2008 року заявника затримали в аеропорту Тбілісі після того, як поліція отримала інформацію, що він намагався незаконно ввезти в країну наркотичні речовини. Далі було проведено обшук заявника та знайдено в його задньому проході жовтий контейнер із наркотичною речовиною.

Згодом заявникові офіційно пред'явили обвинувачення в незаконному володінні та перевезенні наркотичних речовин у великому розмірі, і суддя ухвалив рішення про його досудове тримання під вартою. У ході допитів заявник вказував про свою невинуватість і стверджував, що наркотичні речовини йому підкинули працівники поліції. Зазначив, що вони його били, змушувати роздягатись і присідати, а самі знімали це на мобільні телефони. Заявник також повідомив, що було двічі проведено огляд його заднього проходу і що, коли він повернувся до тям після втрати свідомості під час другого огляду, йому розповіли про знайдені наркотики.

У червні 2009 року заявника було визнано винним, і вирок підтримав суд апеляційної інстанції. Суди головним чином посилалися на факт вилучених наркотиків та показання трьох офіцерів поліції і перекладача, що був присутній під час обшуку, які підтвердили свої досудові показання, заперечивши будь-яке катування. Суди відхилили твердження заявника про жорстоке поводження та процесуальні порушення як необґрунтовані.

Клопотання заявника про медичний огляд, подані до прокуратури, були відхилені так само, як і заяви про порушення кримінального провадження проти працівників поліції, що його затримували.

Досі триває розслідування за фактом зловживання службовим становищем, розпочате прокуратурою ще у 2013 році.

Це рішення є цікавим саме в аспекті порушення права заявника на справедливий суд у зв'язку із використанням доказів для його засудження, отриманих у результаті жорстокого поводження, а тому опис оцінки Суду містить аргументацію останнього саме щодо цього аспекту скарги заявника (прим. автора).

Оцінка Суду

ЄСПЛ зазначив, що головною підставою для засудження заявника були речові докази, а саме вилучені наркотики, показання трьох працівників поліції, які проводили обшук заявника, та присутнього тоді перекладача. Оцінка таких доказів національними судами, а також спосіб, у який їх було отримано, мали ключове значення для

забезпечення процесуальної справедливості суду в цілому (див. *Kobiashvili v. Georgia* (no. 36416/06, §§ 60 з наступними посиланнями, 14 березня 2019 року, а також *Megrelishvili v. Georgia* [Комітет], no. 30364/09, §§ 33–39, 7 травня 2020 року) (пункт 94 рішення).

ЄСПЛ підкреслив, що аргумент заявника стосовно способу, в який працівники поліції отримали наркотичні речовини, був двозначним. По-перше, він вказував, що обшук проведено в нелюдський і такий, що принижує людську гідність, спосіб, а тому основні докази – наркотики були отримані в результаті жорстокого поводження. По-друге, він стверджував, що наркотики були підкинуті працівниками поліції і що національні суди належним чином не оцінили його твердження щодо цього. Хоча аргументи заявника видаються дещо заплутаними, оскільки було незрозуміло, про що він вказував: що наркотики були вилучені в ході огляду заднього проходу чи підкинуті. Суд зауважив, що сам факт проведення обшуку з роздяганням не оскаржувався сторонами. Позиція прокуратури під час судового розгляду була такою, що наркотики вилучені із заднього проходу заявника під час обшуку. З цього випливає, що національні суди мали детально розглянути принаймні перший аспект двозначного захисту заявника, а саме його твердження, що речові докази були отримані в результаті жорстокого поводження, а тому є недопустимими (пункт 95 рішення).

Що стосується скарги заявника про використання доказів, отриманих, як стверджувалося, в результаті жорстокого поводження, ЄСПЛ зауважив, що він не зміг на основі наявних матеріалів встановити порушення статті 3 Конвенції в матеріальному аспекті. Однак, як вище зауважив Суд у цьому рішенні, відсутність таких матеріалів була пов'язана з висновком за процесуальним аспектом статті 3 Конвенції, що національні суди в ході кримінального провадження належним чином не розглянули його аргументу про незаконність обшуку з роздяганням, що мав принизливий і нелюдський характер. Такий висновок рівною мірою актуальний для розгляду скарги заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції стосовно несправедливості судового розгляду. Заявник надав достатньо переконливі факти наявності реальних доказів, які можуть бути отримані в результаті жорстокого поводження. Такі докази лягли в основу його засудження. Фактично, за відсутності протоколу обшуку з роздяганням заявника, матеріали справи не містили достатньо вагомих доказів. З цієї точки зору, не розглянувши належним чином твердження заявника стосовно огляду заднього проходу та способу проведення обшуку з роздяганням, національні суди належним чином не розглянули головних аргументів заявника щодо незаконності використання отриманих таким чином доказів. Тому суди не змогли оцінити якості доказів і того, чи обставини, в які вони були отримані, викликали сумнів у їх достовірності й точності (див. *Mehmet Duman v. Turkey*, no. 38740/09, §§ 45–46, 23 жовтня 2018 року; *Abdulkadyrov and Dakhtayev v. Russia*, no. 35061/04, §§ 79–81, 10 липня 2018 року; та *Turbylev v. Russia*, no. 4722/09, § 87, 6 жовтня 2015 року) (пункт 96 рішення).

Дійсно, Уряд вказував, що обставини обшуку були предметом судового контролю в рамках окремого провадження в межах судового нагляду після обшуку. Однак, навіть якщо припустити, що суди, розглядаючи кримінальне обвинувачення проти заявника, могли, за певних умов, що забезпечують змагальний характер кримінального

провадження, посилались на наступний судовий нагляд щодо обшуку, ЄСПЛ вже встановлював у справах *Kobiashvili* та *Megrelishvili*, що судовий нагляд після обшуку не був адекватним і достатнім для цілей встановлення обставин обшуку та оскарження достовірності й належності доказів (див. *Kobiashvili*, §§ 67–69 та *Megrelishvili*, § 35) (пункт 97 рішення).

Підсумовуючи, ЄСПЛ визнав, що стверджуваний спосіб, у який були отримані ключові докази проти заявника, міг поставити під сумнів їх достовірність та належність / точність. З огляду на важливість цих доказів ЄСПЛ вказав, що в сукупності недостатній судовий нагляд за тим, у який спосіб було здійснено обшук із роздяганням, а саме нерозгляд національними судами аргументів заявника про обшук, який був принизливим, та слабкість підтверджуючих доказів була такою, що заподіяла непоправної шкоди загальній справедливості провадження.

ЄСПЛ у зв'язку із цим констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Висновок

Порушення статті 3 Конвенції у процесуальному аспекті (заборона катування).

Відсутність порушення статті 3 Конвенції у матеріальному аспекті.

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Відсутність порушення пункту 1 та підпункту «е» пункту 3 статті 6 Конвенції стосовно надання допомоги перекладача.

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 22 жовтня 2020 року і набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.